БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1926 чылда үдезилеттинген.

1952 сентябрь 13 СУББОТА № 180 (2610)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Болгарияның Улус Республиказының национал байырлалын таварыштыр эш **И. В. Сталин** биле эш **Вылко Червенковтун**, эш **Н. М. Шверник** биле эш **Георгий Дамяновтун**, эш **А. Я. Вышинский** биле эш **Минчо Нейчевтиң** аразында солушкан телеграммалары (1 арын).

ВКП(б)-ниң Қызыл хоорай комитединиң ажылының дугайында отчёттуң талазы-биле санал шүгүмчүлел (2 арын).

Т. Норбу.—Улуг-Хем районда тараа ажаап алыышкынының байдалы (3 арын).

М. Хемер-оол, Д. Дардаш. — Башкыларның август чөвүлел хуралы (3 арын).

Совет Армияның Болгарияны хостаанының сес чыл оюнга алдар болдурган Софияга байырлыг хурал (4 арын).

«Юманите» солуннуң байырлалы (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Интеллигенция ортузунга ажылдың деңнелин бедидер

Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле бистиң чуртувуска боттанган культура революциязынаң түңнелинде чаа, совет интеллигенция тургустунган. Ол чаа, совет интеллигенция чон-биле ханы харылзашкак болгаш ажылчыннар, колхозчулар-биле кады коммунистиг ниитилелди тургузуп турар.

Интеллигенцияның саны чыл санында үзүктел чокка өзүп, өөредилге черлерин дооскан база практиктиг ажылга дадыгып быжыккан кижилерден хүрээлеңи калбарып турар.

Интеллигент кадрларның тускай эртемнеринге билиг-мергежилин бедидери-биле кады оларның марксисчи-ленинчи теорияны өөренип, шиңгээдип алырынче партия улуг кичээнгейни салып, партия чырыдыышкынының системазынче калбаа-биле хаара тудуп турар болгаш база оларның оргузунга лекциялар номчулгазын, политиктиг илеткелдерни чорударын организастап турар. Партияның XVIII съездизинге отчёт илеткелинге эш Сталинның айытканы болза: **«Эртемиң бүгү адырларында большевиктер ыяавыла билген турза чогуур бир адыр бар,—ол болза, ниитилел дугайында, ниитилелдиң хөгжүлдезинин хоойлуларының дугайында, пролетар революциязының хөгжүлдезинин хоойлуларының дугайында, социалистиг тургузугнуң хөгжүлдезинин хоойлуларының дугайында, коммунизм тиилелгезиниң дугайында марксисчи-ленинчи эртем болур».**

Большевик партия интеллигенция-ны идеология талазы-биле кижизидип белеткээринге болгаш политик талазы-биле дадыктырарынга улуг ажылдарны чорудуп турар. Бо улуг сорулганы шиитпирлээринге «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун», Ленин — Сталинның чогаалдарын хөй тиражтыг кылдыр парлап үндүргени база эш Сталинның дыл эртеминиң айтырыгларының дугайында ажылы улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Совет интеллигенцияны идеология талазы-биле кижизидеринге база бир эң улуг рольду ВКП(б) ТК-ның идеология айтырыгларының дугайында доктаалдары ойнап турар. Оон аңгыда, сөөлгү чылдарда философия, биология, физиология болгаш дыл эртеминиң дугайында чоруткан ажык дискуссиялар интеллигенцияның калбак кезээниң марксисчи-ленинчи теорияны шиңгээдип билип алырынга, ол теорияны эртемниң, культураның нарын айтырыгларын шиитпирлээринге, ажыглаарынга улуг ужур-дузалыг болган.

Бистиң области ам үеде 1500 ажыг башкылар, 500 ажыг көдээ ажыл-агайның специалистери, 1 000 ажыг медицина болгаш культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылдакчылары — интеллигентилер бар болуп турар. Областың партия, совет организациялары интеллигент кадрларны областың экономиказын, культуразын чаартып тургузарының хөрээнге чөп ажыглап, оларның тускай эртем талазы-биле билиин бедитпишаан, марксисчи-ленинчи өөредилгезин база организастап турар. Сөөлгү чылдарда партия чырыдыышкынының системазынга интеллигентилер калбаа-биле хаара туттунуп турар апарган. Интеллигентилерниң ортузунга лекциялар номчуур, илеткелдер кылыр ажыл элээн экижээн.

ВКП(б)-ниң Каа-Хем, Таңды райкомнары, Қызыл хооркому интеллигентилер-биле ажылды элээн экижидип, интеллигенцияның тускай хуралдарын өй-өйде чыып, политиктиг илеткелдерни кылып, янзы-бүрү темаларлыг лекцияларны доктаамал номчуп турар апарган болгаш интеллигент кадрларны партия чырыдыышкынынче хаара тудуп, оларны хөй-ниити ажылдарынга чөп ажыглап турар.

Ынчалза-даа, интеллигенция-биле ажылды бистиң областың чамдык партия организациялары багай тургускан. Чүл дээрге, эрткен өөредилге чылында хөй-хөй башкылар, эмчилер болгаш көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери политөөредилгениң кандыг-даа хевириинге хаара туттунмайн арткан ийикпе азы чүгле даңзызынга сапатынып турганнар. Оон-биле кады марксисчи-ленинчи теорияны боттары өөренип турган интеллигентилерниң өөредилгезин партия организациялары боттуг удуртпайн, контрольдавайн турар.

Партияның хөй-хөй эге организацияларының болгаш чамдык райкомнарының талазындан интеллигент кадрларның ортузунга янзы-бүрү темаларлыг лекцияларны номчуурун, политиктиг илеткелдерни кылырын кончуг эвээш организастап турар.

Интеллигенция - биле ажылды ВКП(б)-ниң Тес-Хем, Эрзин, Сүт-Хөл, Тожу райкомнары ам-даа экижидир тургузуп ап шыдаваан. Ол районнарда интеллигенцияның тускай хуралдарын чыгбайн оларга политиктиг илеткелдерни кылып бербейн турар болгаш тускай лекция номчулгазын организаставайн турар. Ынчангаш ол районнарда интеллигент кадрларның иштинде арагага хандыыр, партияның, күрүнеиң сагылга-чурумун үрээр, онаашкан ажылынга харыысалга чоктанар, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын хажыдар кижилер эвээш эвес бар болуп турар.

ВКП(б)-ниң Бии-Хем, Барыын-Хемчик райкомнары интеллигенцияны хөй-ниитиниң ажылынче хаара тудар ажылды боттандырбайн турар. Ылаңгыя Бии-Хем районда 150 ажыг башкылар, эмчилер, көдээ ажыл-агыйның специалистери, инженер-техниктиг ажылдакчылар сапатынып турар, а ВКП(б) райкому оларның иштинден чүгле 20 хире кижини лекция номчуурунга ажыглап турар. ВКП(б) Барыын-Хемчик райкому колхозтар төптеринде ажылдап турар интеллигент кадрларның ортузунга тускайлап ажыл чорударын боттандырбайн турар.

Ам партия организацияларының сорулгазы болза, ВКП(б)-ниң XIX съездизиниң ажытынар хүүнге чедир интеллигент кадрлар-биле ажылды үндезини-биле экижидери болур. Интеллигент кадрларның билиг-мергежилин бедидери-биле кады, марксисчи-ленинчи теорияны шиңгээдип алырын организастаары эң чугула. Чаа өөредилге чылында интеллигент кадрларны партия чырыдыышкынының системазынче билиг-деңнелиниң аайы-биле бүрүн хаара тудуп, оларның өөредилгезин боттуг удуртуп, контрольдап, практиктиг дузаны көргүзер ажылды партия организациялары боттандырары чугула.

Интеллигенцияның тускай хуралдарын өй-өйде чыып, оларга делегей байдалының дугайында, чурттуң ажыл-агый, политика, культура талазы-биле чедиишкиннериниң дугайында, областың, районнуң мурнунда салдынган сорулгалар дугайында болгаш өске-даа темаларга политиктиг илеткелдерни кылып берип турарын, оларга янзы-бүрү темаларга лекциялар номчулгазын доктаамал организастаарын партия райкомнары, эге организациялар бодунуң дорт хүлээлгези кылдыр көөр ужурлуг.

Партия организациялары интеллигент кадрларның хүлээлгелиг ажылын күүседиринге дузалажыры, политиктиг билиин бедидери-биле кады оларны ажылчы чоннуң ортузунга полит-массалыг ажылдарны чорударынга хаара тудуп, эң ылаңгыя марксизм-ленинизмниң теориязын, эртем-техниканың чедиишкиннерин, ажыл-агыйның эгелекчи-чаартыкчыларының дуржулгазын пропагандалап нептередиринге калбаа-биле киириштирип, лекциялар номчуурунга **идепкейлиг** киириштирер ужурлуг.

Интеллигенция - биле ажылды ВКП(б) ТК-ның негелдезинге чедир экижидер дээш партия организациялары бүгү-ле хемчегларни ап чорудары чугула.

Күрүне мурнунга бир дугаар хүлээлгезин күүсеткен

Қызылдың көдээ районунуң колхозтары эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин күүсетпишаан, тараа белеткелдериниң күрүне планын сентябрь 10-да 103,2 хуу күүсеткен. МТС-тиң ажылдап бергени дээш тывыскан счёттар ёзугаар күрүнеге тараа дужаалгазы үргүлчүлеп турар.

Болгарияның Улус Республиказының Улустуң Хуралының Президиумунуң Даргазы эш ГЕОРГИЙ ДАМЯНОВКА

СОФИЯ

Болгарияның Улус Республиказының национал байырлалын таварыштыр ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң болгаш мээң бодумнуң болгар улуска эң-найыралчы байырымны база оон моон-даа ынай чедиишкиннерлиг болурун күзээн күзээшкинимни хүлээп алырын Силерден диледим, эш Дарга.

Н. ШВЕРНИК.

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы эш Н. М. ШВЕРНИККЕ

МОСКВА

Болгарияның Улус Республиказының национал байырлалының, капиталистиг болгаш фашистиг дарлалдан бистиң хосталганывыстың сес чыл оюнуң хүүнде Улустуң Хуралының Президиумунуң өмүнээзинден болгаш бүгү болгар улустуң база мээң бодумнуң өмүнээмден ханызыбиле өөрүп четиргенивисти болгаш чүректиң ханызындан байырывысты хүлээп ап көрүнер, эш Дарга.

Болгар коммунистиг партияның удуртулгазы-биле, улустарның болгаш бистиң улузувустуң хостакчызы Совет Армияның алдарлыг тиилелгезинге даянып алгаш, ада-чурт фронтузунга катышкан улустуң маадырлыг патриоттуг күштери 1944 чылдың сентябрь 9-та монархи-фашистиг бөлүктү дүжүрген болгаш улус-демократтыг эрге-чагырганы тургускан.

Димитровтуң биске үнелиг чагыгларын боттандырбышаан, Совет Эвилелиниң канчаар-даа аажок улуг ак сеткилдиг дузаламчызы-биле, болгар улустуң эң эки өөнүү эш Сталинның ада-өгбе ёзузунуң сагыш салыышкынының ачызы-биле социализмниң үндезиннерин тургузарының дайынчы программазын—улус ажыл-агыйының беш чыл планын дөрт чылда күүседири дээш бүгү күштерни салып тургаш, бистиң чуртувустуң ажылчы чоннары хосталганың сес чыл оюн улуг көдүрлүүшкүн-биле уткуп турар.

Болгар улустуң чоруп турар оруу болза, коммунизмни тургузуп турар улуг совет улустуң чылгатынган оруу, улус демократиязының чурттары-биле найыралдың болгаш тургузуушкунуң оруу, тайбыңның болгаш бүгү улустар-биле кады ажылдажылганың оруу деп чүвени болгар улус билип турар.

Болгар улус бодунуң хосталгазын улуг Совет Армияның ачызы-биле чедип алганын, чүгле акы-дуңма совет улустуң акы-дуңма болгаш бүгү талалыг үргүлчү дузаламчызы-биле бистиң аас-кижиктиг келир үевис боттаныр деп чүвени, бистиң национал хамаарышпас чоруувус күчүлүг Совет Эвилели-биле эвилелчи керээвис хандырар деп чүвени болгар улус кажан-даа утпас. Мооң ужурунда Болгарияның алдарлыг коммунистиг партиязынга удуртуруп, эш Вылко Червенковка баштадып алгаш, социалистиг тайбың тургузуушкунда туруп турар бистиң улузувус болза, америк-англи империалистерниң болгаш оларның титочу, грек болгаш турк агентилериниң Балканда димзениишкининге удур туржуп, бодунуң хосталгазын болгаш аас-кежиктиг амыдыралын эчизинге чедир камгалаарынга белен, күчүлүг болгаш тайбыңга ынакшылдыг Совет Эвилелиниге баштаткан тайбыңның лагеринге кадыг-быжыы-биле демисежир.

Биске амыдыралчы тургузукчу болгар-совет найырал чүс-чүс чылдарда делгерезин!

Бистиң хостакчывыс болгаш камгалакчывыс Совет Эвилели болгаш оон тиилетирбес армиязы делгерезин!

Бүгү делгейниң ажылчы чоннарының болгаш бистиң улузувустуң башкызы, баштынчызы генийлиг Сталин делгерезин!

ГЕОРГИЙ ДАМЯНОВ,
Болгарияның Улус Республиказының Улустуң Хуралының Президиумунуң даргазы.

Болгарияның Улус Республиказының Даштыкы Херектер Министри эш МИНЧО НЕЙЧЕВКЕ

СОФИЯ

Болгарияның Улус Республиказының национал байырлалын таварыштыр мээң изиг байырымны бистиң улустарның аразында акы-дуңма кады ажылдажылгазының улам быжыгарын күзээн күзелим-биле кады хүлээп ап көрүнер, эш Министр.

А. ВЫШИНСКИЙ.

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министри эш А. Я. ВЫШИНСКИЙГЕ

МОСКВА

Тиилелгелиг Совет Армияның Болгарияны гитлержи эжелелден хостаанының болгаш монархи-фашистиг кулданыгны эктинден ап октаарынга болгар улуска дузалаанының 8 чыл оюнуң хүүнүн таварыштыр Совет Эвилелиниң улустарынга болгар улустуң эң-не ханызы-биле өөрүп байырлап турарының сагыш сеткилин илередирин меңээ чөпшээреп көрүнер, эш Министр.

Бистиң чуртувуска социализмни дүрген тургузарының хөрээнге аксеткилдиг улуг дузаламчыны көргүзүп турар дугайында Совет Чазакка болгаш эш Сталинның бодунга болгар улус кезээ-мөңгеде өөрүп байырлаар. Болгарияның девискээриниң бүдүн турарын болгаш оон күрүне талазы-биле тускай эргезин чөрчүүр дээн империалистерниң оралдажыышкынынга удур, оон бүгү делегей байдалын быжыглаарынга бистиң аныяк республикавыска совет төлээлериниң бүгү делегей конференцияларын болгаш чөвүлел хуралдарын дамчыштыр көргүзүп турар үнелеп ханмас дузаламчызын болгар улус кажан-даа утпас.

МИНЧО НЕЙЧЕВ,
Болгарияның Улус Республиказының Даштыкы Херектер Министри.

Болгарияның Улус Республиказының Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш ВЫЛКО ЧЕРВЕНКОВКА

СОФИЯ

Болгарияның Улус Республиказының национал байырлалын таварыштыр акы-дуңма болгар улуска мээң чүректиң ханызындан байырымны болгаш чаа, улус-демократтыг Болгарияның тургузуушкунунга оон моон-даа ынай чедиишкиннерлиг болурун күзээн күзээшкинимни хүлээп ап көрүңерни Силерден диледим, эш Дарга.

И. СТАЛИН.

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш И. В. СТАЛИНГА

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Эргим эш Сталин!

Тиилелгелиг Совет Армияның Болгарияны фашизмден болгаш империалистиг кинчилелден хостаанының сес чыл оюнуң хүүнүнде бүгү болгар улустуң болгаш оон чазааның өмүнээзинден болгар улустуң эң эки өөнүү болгаш камгалакчызы Силерге база Силерни дамчыштыр улуг Совет Эвилелиниң чазаанга, бүгү совет улуска, күчүлүг Совет Армияга өөрүп, четирип турарывыстың изиг сагыш сеткилин дамчыдарын чөшпээреп көрүнер.

Бо хүнде болгар улус болза, болгар-совет найыралдың болгар улуска шиитпирлиг ужур-дузазының дугайында бодунуң ханызы-биле биилип турарын, ол найыралды бүгү-ле күштер-биле хөгжүдеринге болгаш быжыглаарынга, ону карак огу дег камгалаарынга бодунуң шиитпирлиин көргүзүп турар. Чүгле болгар-совет найыралдың оруу-биле, чүгле Совет Эвилелиниң акы-дуңмалышкы болгаш бүгү таланың ак-сеткилдиг дузаламчызы-биле болгар улус бодунуң салым хуузун бодунуң холунга ап, ону бодунуң амыдыралдыг эрге-ажыктарынга таарыштыр углап, тургузуп шыдаан, социалистиг чаартылганың калбак оруунга кирип шыдаан.

Бистиң улузувус ол орук-биле чорааш чедип алган кайгамчыктыг чедиишкиннерин өөрүшкүлел-биле демдеглеп турар. Болгарияның арны дүрген темпи-биле өскерлип турар. Оон чүс-чүс чылдарда хожудангай чоруу соңгаар чыъдып каап турар. Оон бүдүрүкчү күштери дүрген хөгжүп турар. Болгария дүрген темпи-биле индустриализастанып, бодунуң көдээ ажыл-агыйын бүдүрүлге кооперациязынга үндезилээш чаартып турар. Ажылчы чоннарның амыдыралының материалдыг деңнели бедип турар.

Социализмниң калбак оруунда кирген болгар улустуң мурнунда чырыткылыг делгем ажытынган. Бүрүн тиилелгени чедип алыр төлээде, хөй күш-ажылды, улуг күжениишкиннерни ам-даа салыр, чайлаш чок болур хөй бергелерни ажып үнер херек деп чүвени болгар улус билип турар. Империализмниң агентилери болгаш чылча-шаптырган дарлакчы аңгыларның артынчылары болгар улуска бүгү арга-биле шаптык ужураштырарын оралдажып, канчаалыы-биле удурланып, хоралакчы ажылды чорудуп, боттарының хоралыг бак демиселиниң кол уун болгар-совет найыралга удурландырып турар деп чүвени болгар улус билип турар. Оон ужурунда коммунистиг партияга удуртурган болгар улус бодунуң серемчилелин дыңзыдып, улустуң дайзыннарынга, болгар-совет найыралдың дайзыннарынга удур демиселин кошкатпайн, харын күштелдирип турар.

Улуг шылгалдаларның болгаш когаралдарның соонда бодунуң чуртунуң ээзи болуп, хөгжүлденің социалистиг оруунуң артык күштүүнүн үре түңнелин билип апкан, Ленин—Сталинның хөрээнге эчизинге чедир бердиген коммунистиг партияның шылгарангай башталгазын ап турар, хөй санныг болгаш шынчы өөнүктер-биле хүрээлеткен, улуг Совет Эвилелиниң, улуг болгаш чоок төрели эш Сталинның найыралын болгаш дузаламчызын көрүп турар бистиң улузувус кандыг-даа бергелерни ажып, бодунуң оруундан кандыг-даа дайзыннарны аштап, бодунуң хандамырындан холбагдалдыг социалистиг хөрээн долу тиилелгеге чедирип шыдаар.

Беш дугаар беш чыл планының талазы-биле Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының болур деп турар XIX съездизиниң директивалары-ның төлевилелинде салдынып турар канчаар-даа аажок улуг сорулгалар болгаш ол сорулгалар-биле илеретинип турар Совет Эвилелинде коммунизм тургуузуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг перспективалары болза, тайбың тургузукчу ажылга бистиң улузувусту чалгыннандырып, делгейниң бүгү улустарын сорук киирип, дайын кыпсыктыларының ханныг планнарының чайлаш чок буступ дүжеринге болгаш дайынны тайбың тиилээринге чер бөмбүрзээнде бүгү ак сеткилдиг болгаш тайбыңга ынакшылдыг кижилерниң бүзүрелин чаа күш-биле быжыглап турар.

Бүгү делегейге тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң бузулбас баганазы—улуг Совет Эвилелинге алдар!

Бузулбас болгар-совет найырал чүс-чүс чылдарда быжыг турзун!

Бистиң улуг башкывыс, эң ынак өөнүүвүс, болгар улустуң хостакчызы эргим эш Сталин Силерниң кадык, быжыг болурунарны бүгү сеткил сагыжывыстан күзеп тур бис.

Болгарияның Улус Республиказының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы В. ЧЕРВЕНКОВ.

Моол Арат Республиканың Премьер-Министри Ю. Цеденбалды Н. М. Шверниктиң хүлээп алганы

Сентябрь 9-та ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. М. Шверник Моол Арат Республиканың Премьер-Министри Ю. Цеденбалды хүлээп алган.

Хүлээп алыышкынга Моол Арат Республиканың Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Ж. Самбу болгаш МАР-ның ССРЭ-де Онза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини Н. Идамжаб олар киришкеннер.

Хүлээп алыышкынга ол ышкаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Т. Ф. Подцероб болгаш ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретари А. Ф. Горкин олар киришкеннер.

(СЭТА).

КЫЗЫЛ ХООРАЙНЫҢ VI ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ВКП(б)-ниң Кызыл хоорай комитединиң ажылының дугайында отчёттуң талазы-биле санал шүгүмчүлел

Эш Степановтуң отчёттуг илеткелиниң соонда саналдарга кирген. Конференцияның делегаттары ВКП(б) хооркомунуң, ооң секретарьларының, килдистериниң ажылдарында четпестерни болгаш чамдык болгулаан частырыгларны шыңгыы шүгүмчүлеп, партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдың деңнелин бедидип, хоорайның партия организациязының мурнунда салдынган сорулгаларны күүседир дугайын чугаалааннар.

Областың көдээ ажыл-агый эргелелинде партия эге организациязының секретари эш **Коңгарның** саналынга чугаалааны болза: бистиң партия организациязының партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарында улуг четпестер бар. Парторганизация секретари турган эш Яркин партияның полит-кижизидилгелиг ажылын чорутпайн, чүгле администрация-биле чепшээрежиринге өйлежип турганындан бисте харыысалгалыг ажылдакчылар, коммунистер Никулина, Яркин, Ушаков, Смирнов, Иванов, Петров олар эткен өредилге чылында каяа-даа өренмээннер.

Улустуң айтырыг негелдезин өйшаанда харыылап бербес, ажыл чылзыр бюрократсыг чоруктар Ушаков, Иванов болгаш Смирнов оларда бар болуп турар. Ооң чижээ, Барыын-Хемчик райондан куш алырыбиле келген колхозчулар 7 хонукта манааш, дедир чоруй барганнар. Чадаанадан келген колхозчуларны эш Ушаков «бир хонук хожудап келген, боттарынар буруулуг силер» дээн. Олар база куруг чоруй барганнар.

ВКП(б) хооркому албан черлеринде партия организацияларынче кичээнгей салбайн, харын телефон дамчыштыр чугаалажыр, хуралдарга келдирери-биле кызыгаарлатынып турар.

Ооң ынай эш Коңгар бодунуң саналынга областың көдээ ажыл-агый эргелелинде партия организациязында шүгүмчүлелге болгаш бот-шүгүмчүлелге ынак эвес, ону кызар, арын-нүүр барымдалаар чоруктарны тодаргай шүгүмчүлээн. 1949 чылдан бээр бодунуң албан дужаалын ажыглап алгаш, күрүненин хөй санныг акша хөренгизин бодунга шингээдип турган Амелиннин херээн ВКП(б) хооркомунуң бюрозу саададып, ВКП(б)-ге артырып, чиик хемчег алганы шын эвес деп чугаалаан.

Делегаттар **Подгорбунский** болгаш **Хомайко** олар партияның өскерткен Уставының төлевилелинде оран камгалалын күштелдиринге парторганизацияларның киржилгезин, ол талазы-биле коммунистерниң хүлээлгезин онза чугулалап эйыткаңын демдеглээш, ол негелдени хоорайның парторганизациязы херек кырында четпес күүседип турарын чугаалааннар. Чижээ, ДОСААФтың хоорай комитедин, ында партия эге организациязын партияның Кызыл хооркому, ооң бюрозу оперативтиг удуртулга-биле хандырбайн, дузаламчы көргүспейн, кадрлар-биле быжыглавайн келген. Ол шыкаш хоорайда күш-культура, спорт ажылы ам-даа дыка четпес чоруп турар дээрзин чайгы спорт маргылдаалаларының түннели биске көргүскен.

Областың күрбанк конторазында партия организациязының секретари эш **Сиротин** «Шүгүмчүлелди кым-на дуй шавар, ону байырлаашкын-биле болгаш мактаныышкын-биле солуур болдур, ол партияның хүрээлениге туруп шыдавас» деп партияның өскерткен Уставының төлевилелинде чугаалап турары кончуг үүлдүг деп айыткан.

Күрүне банкызының Тыва область конторазының начальниги Афонин адаандан болган шүгүмчүлелди шуут дуй шаап, ол сорулга-биле бодунга чагырткан чамдык ажылдакчыларны (Карасёвту, Нефедовту) хээлилеп документилерни кажар арга-биле будулдуруп, оларның-биле кады банкының акша-мөнгүнүн, чамдык эт-хөренгилерин бодунга ажыглап турган. Ону илередип турган аксеткилдиг коммунист Васильеваны ажылындан үндүрериге чедип турган.

Афонинниң партияга болгаш күрүнеге удур ол үүлгедиин илередип тыпкаш, аңаа партия талазы-биле хемчег хүлээткен болза-даа, ук хемчегни ол аарыгзыг байдал-биле көруп, амдыгаа чедир эттинмейн турар.

—Дылдың, төөгү болгаш литератураның эртем-шинчилел институдунуң ажылында моон мурнунда-ла хөйге билдингир четпестер дугайын эш Степанов илеткелинге чугаалааш, а амгы үеде бар турар четпестерни, оларны үзүткап, ажылды экижидер дугайын илеткелге чугаалавайн баарды—деп ол институтта парторганизация секретари эш **Плоткина** бодунуң саналының эгезинге чугаалаан.

Бо чорук аңаа таварылга эвес, харын хооркомдан бистиң ажылывысты канчаар удуртуп турарындан хамааржыр. Эш Степанов бистиң институтта ном кылдыр үндүрер деп турар чыынды тоолдарның дугайында бодунуң саналын институттуң эртем төвүлелинге чугаалап бээринден ойталаан.

Бистиң партия эге организациязының отчёт-соңгулдалыг хуралынга хооркомдан келир бюро кежигүнү эш Курвёв келбейн баарга, ооң орнунга Ломакинни чоруткан. Коммунистер ооң ажылынга хамаарыштыр шүгүмчүлээрге, «мурнунда шүгүмчүлеп турган үүлдерни ынча дыка шүгүмчүлээн херээңер чок» деп эш Ломакин шүгүмчүлелге удурланып турган. Ооң соонда эш Ломакин хуралдың эрткениниң дугайында хооркомга хомудап, шын эвес илеткел бижээн. Мындыг чорукту моон соңгаар болдурбайн, эге организацияларга удуртулганы экижидери чугула деп эш Плоткина айыткан.

Делегат эш **Чаадаев**, хоорайда тудуг организациязының ажылында улуг четпестериң бары болгаш тудуг планнары күүсетинмейн турары шын, ону бот-шүгүмчүлелчи ёзу-биле миннир херек деп чугаалаан.

Хоорком тудуг ажылынга боттуг дузалашпайн турган төлээде, бистиң ажылывыста четпестерни эш Степановтуң шүгүмчүлээни база кырыбиле, эренгей болду. Партия хооркомунуң ажылдакчылары, ылангыя ооң секретарьлары тудуг шөлдерингe барбайн, ында ажылчыннар-биле чоок чугаалажыышкын кылбайн келген. Олар бисте парторганизацияның ажылынче сиңнигип кирер, аңаа практиктиг дуза көргүзерден туржук, чалааргa безин келбес, ийи-чаңгыс хурал-суглаага келзе-даа, ажылга дузалыг болгу дег арга-сүме катпас, анаа-ла аалчы болуп олурушкаш, чоруй баар таварылга эвээш эвес турган.

Тудугларның шынары куду болгаш өй-шаанда ажыглалга дужаатынмайн турарынга чүгле тудуг трестизи буруулуг эвес, харын ону эки шынарлыг тудуг материалдарыбиле чогуур өйүнде хандырбайн турар туйбу заводу база буруулуг. Ылангыя башкы институтуңуң тудуу туйбу чогундан барык ай ажыг үениң иштинде чорутунмаан. Мынчангаш партияның Кызыл хооркому, хооркүүском тудуг ажылынга удуртулганың стилин шуут өскертип, практиктиг дуза көргүзеринче кичээнгейни улгаттырар ужурлуг—деп ол саналдаан.

Областың ном үндүрер черинде партия организациязының секретари эш **Алдын-Херельдин** чугаалааны болза, бистиң партия организациязы идеологтуг албан черинiң шугумунда ажылдап турар. Областың ном үндүрер чери элээн чамдык ажылдарны кылган. Ынчалза-даа ооң ажылында четпестер эвээш эвес. Үндүрүп келген политиктиг-даа, чечен чогаал-даа номнарында частырыглар хөй. Ном үндүрүлгезиниң бо чылдагы тематиктиг планы багай күүсетинип турар. Өөредилге номнарының үндүрүлгези саадаан ужурунда, олар школаларның хөй кезиинде ам-даа четпээн. Редакторлаар ажыл улуу-биле озалдап турар. Партия обкомундан тургускан тускай комиссия политиктиг номнарның редакторлаашкынын шуут күүсетпээн.

Ынчаарга ында парторганизацияның ажылының дугайында эш Степанов маңаа чүү-даа чугаалавайн барды. Ном үндүрер черниң мурнунда улуг сорулгалар салдынып турар. Ынчаарга ооң штады чедишпес болгаш мергежилдиг кадрлар-биле быжыглатынмаан. Бар ажылдакчыларның аразында ажылга харыысалга чок, арагалаар, а моральдыг үүлгедиглер кылыр чоруктар бар. Албан чери оран-бажың-биле хандыртынмаан. Облкүүскомнуң даргазы эш Чимбанын айтыышкыны бар турбужа, эш Кузнецов мынчага бажың бербээн.

Ревизия комиссиязының маңаа кылган медеглелинден алырга, 38 парторганизацияларга хыналда чорутунган-дыр. Оларның хөй кезии биеэги-ле хыналда кылдынып турган организациялар ышкажыл. Үргүлчү ажылы багай диртип келген туйбу болгаш ыяш заводгарынга, автотранспорт конторазынга, тудуг трестизинге чүге барбааныл. Үргүлчү мактадып келген «Тыва алдын» трестизинде парторганизацияның ажылы ам кээп хамыктың доразы апарганы таварылга эвес, чүге дизе, тус-тус парторганизацияларның амыдыралынче партия хооркому сиңнигип кирбейн, эренгей удуртуп келгени моон-на илдең-дир. Бистиң парторганизацияга эрткен үш чылдың дургузунда хооркомнуң чаңгыс-даа төлээзи бажын сукпаан.

—ВКП(б) Кызыл хооркомунуң секретарьлары эштер Степанов, Тадар-оол, Киселёв хоорайда көдээ ажыл-агый техникумунуң ажылынга дыка четпес дузалажып турар. Техникумга келбес, өөреникчилериниң чуртталга амыдыралы-биле таныш эвес, эрткен ийи чылдың дургузунда хооркомнуң ажылдакчыларындан кым-даа башкыларның кичээлдериңге олуржуп көрбээн—деп эш **Херуменко** чугаалаан.

Хоорай Соведи, ооң даргазы болгаш хооркомнуң бюро кежигүнү эш Кузнецов техникумнуң студентилерин, башкыларны бажың-биле хандырбайн турар. Техникумнуң башкыларынга 5 квартираларны бээр дугайында ВКП(б) обкомунуң болгаш облкүүскомнуң доктаалын Кузнецов шуут күүсетпээн.

ВКП(б) хооркому, хоорай Соведи хоорайда бүдүрүлгелериниң ажылының иштинче кирбейн турарлар, ынчангаш бүдүрүлгелерде ажыл, эмыдырал-биле таныш эвес. Партия хооркомунуң ажылының стили шын эвес, үргүлчү-ле хуралдаар, хөй-ле доктаалдар үндүрер, ол доктаалдарның күүселдезиниң хыналдазын чорутпас. Ылангыя хоорком бюрозу хондур хуралдааш, эртен 4—5 шактарда барып тараар таварылгалар тургулаан. Ынчангаш бүдүрүлгелерни эренгей удуртуп турар ужурунда, чамдык бүдүрүлгелер планын күүсетпейн тургаш, үндүрер продукциязының шынарын кудуладып турар. Ылангыя туйбу заводу чартык чыл планын чүгле 75 хуу күүсеткеп, а үндүрүп турар продукцияның шынары шүгүмчүлээр-даа аргажок багай. Чамдык туйбуларны черден алгаш көдүрерге-ле буступ дүжүп турар.

Делегат эш **Ковалёва** Күрүне банкызының Тыва область конторазында партия организациязының ажылында четпестер кончуг хөй. Келген кижилерни дыңнангыры-биле хүлээп албас, үр манадыр болгаш кым кижи айтырыг салыпкан болза, бухгалтерлериниң талазындан шуут харыылавайн баар, бюрократсыг чоруктарның фактыларын мен бодумбиле көрген мен. Хоорком моон соңгаар бүдүрүлге черлеринде партия организацияларының ажылын удуртуп, боттуг дуза көргүзеринче колкичээнгейни салыры чугула деп чугаалаан.

Делегат эш **Черниговцева** хооркүүскомну партия хооркому сула удуртуп келген, күүскомнуң үндүрген эмгежок шиитпирлери күүсетинмейн турарын айыткаш, ооң ынай чугаалааны болза: электростанция дугайында безин чежээн үндүрбээн дээрил? Күүселденің хыналдазын чорутпайн келгени-биле ооң ажылы экижиирден туржук, улам дорайтаан. Күүскомга тургузар айтырыгларны хынамчалыг белеткевейн турар. Күүском кежигүннериңе эш Кузнецов идегевес, хамык ажылды үүгле боду башкарыксаар кижи.

Хооркүүскомга кадрлар шилип алыышкынын партия хооркому шын эвес чорудуп турар. Хооркүүском даргазының соңгулдалыг оралакчызы эш Скороходовту халааш, ооң орнунга Новиковту олурткан, ынчаарга, ооң эки түннел база-ла көзүлбейн турар. Хооркомнуң күүскомга шилип берип турар кадрлары арагачылар, самчыгдакчылар болгулаар. Область библиотеказының бажыңы бичии болганы-биле биске бергелер таваржып, ажылга саат ужураштырып турар. Ону алгыдар ийикпе немелде бажың бээр дугайында хоорай организациялары биске дузалашса чогуур. Уруглар библиотеказынче кым-даа сагыш салбайн турар. Хоорай бажынга ийи дугаар уруглар библиотеказын чоокку үеде тургузар херек. Улустуң бот-тыынгыр уран-үүл көргүзүүнге удуртулганы партия хооркому хандырар ужурлуг. Ол чугула идеологтуг ажылды ВКП(б) хооркому херекке албайн келгениниң ооң байдалы сандаргай.

—ВКП(б) хооркомунуң удуртулгазы-биле ажылдавышаан, хоорайның комсомол организациязы болдунуң организас-массалыг ажылынга чамдык чедишкиннерни чедип ап шыдаан. Отчёттуг үениң дургузунда партияның хүрээлениге 30 комсомолчуларны белеткеп киирген—деп ВЛКСМ хооркомунуң секретари эш **Плынина** чугаалаан. Оон ынай ооң чугаалааны болза:

Ындыг болза-даа, хоорайның комсомол ажылында четпестер хөй. ВЛКСМ-ниң хооркому, ооң бюрозу хөй санныг доктаалдарны үндүрүп келзежок, оларның күүселдези дүүш демиселди кошкак чоруткан. Комсомолдуң эге организациялары боттарының хүн-бүрүдеги ажылынга бистиң ёзулуг дириг удуртулганысты ам-даа чогууру-биле албайн турар. Ылангыя бүдүрүлге черлеринде комсомол организацияларынче бистиң кичээнгейивис кошкак салдынып келген. Аңаа чижек кылдыр барык бүдүн чыл иштинде үүгле облтипографияда комсомол эге организация секретарының отчёдун алганывысты чугаалаарга-ла четчир.

ВЛКСМ-ниң хооркому, ооң бюрозу комсомолдуң полит-кижизидилгелиг ажылын четпес удуртканы-биле аныяктарның ортузунда күш-ажылдың, күрүненің сагылга-чурумун үрээр, ажылга, өөредилгеге харыысалга чок, а моральдыг үүлгедиглер кылыр чоруктар хөй. Аныяктарны кижизидериниң чепсээ культура-чырыдыышкын, спорт ажылы бисте экиживейн турар. Ооң ужуру культура-чырыдыышкын албан черлерин, спорт шөлүн мергежилдиг, аңаа ынак кадрлар-биле быжыглавайн турарывыста.

Оон-биле чергелештир хоорайның комсомол организациязының ажылынга партияның удуртулгазы кошкак дээрзин маңаа чугаалавастың аргажок. Комсомол дээрге, партияның чоок дузалакчызы, ооң күр-күжү болур ужурлуг турбужа, ВКП(б) хооркомунуң секретарьлары эштер Степанов, Тадар-оол, Киселёв олар бистиң ажылывысче сиңнигип кирбейн келген болгаш көргүзүп турар дузаламчызы боттуг эвес. Олар ажылдың байдалын хүн-бүрү соңуургаар, тодаргай айтыышкыннарны, арга-сүмени бээрден туржук, чүгле сөс кадында чемелеп бактаарынга өйлежип келгеннер. Ужуру болза, бистиң бюровуска олуржуп, ажыл-ишчи сүмелерни кадып, негелдени биске шыңгыы тургузар ужурлуг турган. ВКП(б)-ниң хооркомундан шак ындыг дириг, оперативтиг удуртулга биске көргүстүнмээн.

Бир эвес ВКП(б) хооркому моон соңгаар комсомолдуң бүгү ажылчорудулгазын хүн-бүрү оперативтиг удуртканы, ажылга шын угланыышкынны берген турар болза, хоорайның комсомол организациязы ооң дайынчы дузалакчызы, идегелдиг күр-күжү болуп шыдаар дээрзинге чигзиниг турбас—дээн.

ВКП(б) хооркомунуң отчёт илеткелинде чамдык четпестерниң дугайын делегат эш **Сагалаков** саналынга чидии-биле шүгүмчүлээн. Партияның бир чугула ажылы болур профэвилелдиң ажылын илеткелге шуут чугаалаваан. Отчёттуг үениң иштинде хооркомнуң бюрозу профэвилел ажылының талазы-биле кандыг-даа айтырыг чугаалашпаан. Ам үеде хоорайның бүдүрүлгелериндe кончуг куду деңнелде туруп турар күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыдар талазы-биле профэвилел организацияларының талазындан тодаргай ажыл чорутпайн турар.

Хурал саныда-ла туйбу болгаш ыяш заводтарында партия организацияларының ажылының четпестерин чугаалап-ла турар, а ол четпестер үүден болуп турарыл, ону экижидер хемчеглер чүте алдынмайн турарыл дээр дугайында тодаргай анализти хоорком кылбайн турар. Хоорком эрткен чылын эге организация секретарьларының семинарын эрттирип турган болза, сөөлгү үеде ону хуралдар-биле солааны шын эвес. Ындыг семинарларны моон соңгаар үргүлчүлеп чорудары чугула.

Хооркомнуң пропаганда болгаш агитация килдизинден эгелээш, эге организацияларга чедир агитас-массалыг ажылды чурттакчы чоннуң ортузунга сула чорудуп турар болгаш агитпунктулар шуут ажылдавастаан. ВКП(б)-ниң XIX съездизинге чедишкинниг ужуражыбыле холбашкан бо чугула үеде партияның агитас-массалыг ажылын онза күштелдирер. Ленин кудумчузунда областың хүндүлел самбырызы май 1-ден соңгаар чаартынмаан, күрүнеге тараа дужаалгазының планын бир дугаарында күүсеткен Чаа-Хөл районнуң чедишкинин ында көргүспейн турары кончуг четпес.

ВКП(б) хооркомунуң херээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң, ооң эргелекчизи эш Бочкованың ажылы көзүлбейн турар. Март 8-те эш Бочкованың чаңгыс катап телефон долгааны дыңналган, ооң өске үүг-даа чок. Бир эвес ындыг янзылыг турар болза, килдистиң ажылын экижидери берге апаар.

Эш Сагалаков оон ынай бодунуң саналынга ВКП(б) обкомунуң, ооң садыг, саң-хөө болгаш план килдизиниң эргелекчизи эш Ермоленконуң талазындан саң органнарының ажылын эки удуртпайн, чүгле садыгже көрнүп турарын шүгүмчүлээн.

ВКП(б) обкомунуң секретари эш **Тока** конференцияга бодунуң саналынга бистиң Төрээн чуртувус бодунуң улам ынайгы бурунгаар хөгжүлдезинге чугула болуушкуннарының төөгүлүг хүннерин ам чурттап эрттип турарын, партияның XIX эзлчеглиг съездизин чыылдырар дугайында ВКП(б) Төп Комитединиң дыннадыы болгаш съездиге тургузар айтырыгларның материалдары чарлатынып үнгени-биле чергелештир, съездиге белеткел ажылдары бистиң чуртта хемчээл чогу-биле калбарып эгелээнин айыткан.

Ол төөгүлүг съездиге күш-ажылчы бедик чедишкиннерлиг ужуражыр дээш бүгү совет улус маадырлыг күш-ажылче улуг көдүрлүүшкүн-биле кирип, ийи-үш катап бедитинген хүлээлгелерни ап турар. Шак ындыг бедик хүлээлгелер боттарының баштайгы түннелдерин берип эгелээн болгаш ажыл-агыйның бүгү адырларынга күш-ажылчы кайгамчыктыг чаа-чаа чедишкиннер чедип алдынып, совет кижилерниң өөрүшкүзүн улам хандырып турар.

ССР Эвилелиниң улам ынайгы хөгжүлдезиниң документилери бистиң-биле акы-дуңмалышкы улус демократтыг чурттарының ажылчы чоннарының изиг үүлзүнүүшкүнүн база ап, оларның сеткил-сагыжын көдүрбүшаан ,быжыг тайбын, ханы найырал, кады ажылдажылга, социализмниң тиилелгези дээш моон соңгаар-даа чаныш чок демисежиринче оларны сорук киирип турар.

Бистиң чуртта хайныгып үнген ол чугула болуушкундан областың ажылчы чоннары база-ла чыдып калбаан. Үлетпүр бүдүрүлгелериниң ажылчын, албан-хаакчыттары, колхозчу шөлдериниң бүгү ажыл-ишчилери партияның ол төөгүлүг съездизинге күш-ажылчы чедишкиннер-биле ужуражыр дээш социалистиг чарыштың тугун улам бедик көдүрүп, чаа-чаа хүлээлгелерни алгылааш, биче эвес түннелдерни чедип ап турарлар.

Бистиң аныяк областың социалистиг чаартылгазының херээнде чедишкиннеривис улуг. Партия болгаш чазактың, ылаңгыя улуг Сталинның хүн-бүрүде көргүзүп турар хемчээл чок дузаламчызынга даянып алгаш, областың ажылчы чону экономика, культура тургузуушкунунуң талазы-биле бодунуң хожуудангай чоруун дүргени-биле узуткап турар. Ажылчы араттарның 80 ажыг хуузу коллективтиг ажылагыйже шилчээн. Мурнунда ээн тургулаан ховуларда ам колхозчу суурлар чечектелди өзүп, көшкүн араттарның дыка хөйү чаагайжыды туттунган чырык, чылыг бажыннарже көжүп киргилээн. Колхозтарның, совхозтарның тарылга шөлдери деңнелге чоду-биле калбарып, чыл бүрүде элбекшилдиг дүжүттер алдынып турар. Үлетпүрүнүң, көдээ ажыл-агыйның бүгү-ле адырлары колдуунда болбаазын техника-биле механизастатынган болгаш колхозтарның элээн хөй электрижитинген.

Культура тургузуушкунунга базала үндезин өскерилгелер болган. Улус өөредилгезиниң, кадык камгалалының, культура-чырыдыышкын албан черлериниң четкизи каш катап калбарган. Ооң түннелинде чонга медицина дузаламчызы экижээн. Ажылчы чоннуң культурлуг өзүлдезинге, коммунистиг кижизидилгезинге культураның одаглары чөвү-биле ажыглатынып турар. Обласка кашла чылдың дургузунда бүгү-ниитиниң эге болгаш чеди чыл өөредилгези чедиишкиннiг шиитпирлетишип, ам он чылдың өөредилгезин боттандырарынче шилчип турар. Школаларда өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынары улам экижип, өөреникчилерге ханы, быжыг билиглер бердинип турар апарган. Уруглардың коммунистиг кижизидилгезиниң херээн чөп шиитпирлеп, оларны эртемнерниң үндезиннери-биле чедишкиннiг чепсеглеп турар школаларның саны көвүдээн. Оларның чижээнге Қызылдың № 3 база № 5 школаларын киирип болур. Бистиң аныяк хоорайларывыс болгаш суурларывыс шапкыны-биле чаагайжып турар.

Областың улус ажыл-агыйынын хереглелдеринге партия болгаш чазак эгээртинмес хөй түннүг акша-хөренгини чыл бүрүде берип турар. Ынчаарга ону бис боттарывыстың ажыл-агыйжы эвезивис-биле четче ажыглап шыдавайн турар бис. Ылаңгыя 1951 чылда үлетпүр тудугларынга, коммунал ажыл-агыйынга, хоорайлар сайзырадылгазынга кашкаш он миллион хөренгини күрүне биске берген турбужа, ажылды багай организастаанывыс-биле үлетпүр тудугларынга чарыгдаза чогуур акшаның үүгле 27 хуузун, коммунал тудугларынга, хоорайлар сайзырадылгазынга планнаан хөренгиниң 32-ле хуузу ажыглатынган.

Ынчаарга маңаа Суровцев, Гусев, Екимов ышкаш чамдык эштер перспективтиг саналдар бээриниң, боттарының ажыл-агыйжы эвес чоруун миннип шүгүмчүлетинериниң улуу, харын «акша чедишпес», «туйбу кургадыр сарай кылыр тудуг материалдары чок» дээн чижектиг үндезин чок чылдагааннар тырттып, шын эвес үүгле чугааладылар. Күрүне көкүжеге берип турда-ла, ону ажыглап шыдавайн чыда, үүгле-ле болза, «экиже» дээрге черле таарышпас. «Туйбу кургадыр сарай тудуп бер» дээринден таан-даа канчап ыытпас үүвел? Абаканның демир орук станциязында бистиң областе чоруткан үүс-үүс муң тонна янзы-бүрү бараннар болгаш эт-херекселдер кандыг-даа ажыглал чок чыдар-дыр. Бир эвес бистиң транспорт организацияларывыс машиналарны камныг эдилеп, ажылды шын организастаан үүгле болза, ынча бараан шаңда-ла эккелдинген ,хереглекчилерге саттына берген турар ийик.

Бисте автомашина дыка хөй, а оларның эдилели тергиин багай. Автотранспорт конторазында, облпотребсоюзта, авторотада бүгү машиналарның дыка хөйү үрелик. Автопарк шак ындыг байдалга турунда, чүк сөөртүлгезиниң планы канчап күүсетинерил ынчаш? Хоорайның автотранспорт организацияларының ажылында четпестерниң үндезин чылдагааны, оларда парторганизацияларның ролю ам-даа куду. транспортчуларның ортузунда партияның полит-кижизидилгелиг, культура-массалыг ажылы багай дээрзин илеткелчи-даа, санал берген делегаттар-даа тодаргай чугаалады.

Үүгле транспорт организацияларында эвес, харын хоорайның өскедаа бүдүрүлге черлеринде партия ажылының деңнели база чавыс. Эш Степанов бодунуң отчёдунга бисте 700 стахановчулар бар деп сан алап тур. А оларның мурнакчы дуржулгазын нептередир талазы-биле хоорком чогум кандыг хемчеглерни ап чорутканы билдинмес. Шынында бүдүрүлгениң Зюзин, Хурекпен, Пичугина дээн чижектиг сураглыг кижилериниң дуржулгазын калбаа-биле нептередип, ниитиниң ажыглалынга киирер ужурлуг турган.

Хоорайның чурттакчы чонунга агитас-массалыг ажылда экижилге чок. Чорутунуп турар политиктиг ажыл чедингир эвес, ниити характерлиг болгаш ажыл-агыйның сорулгаларын чедишкинниг шиитпирлээринче массаны эки мобилизаставайн турар. Эртем-шинчилелдиң пропагандазы кызыы. Массаның ортузунга идеологтуг ажылды кошкатканывыстың уламындан хоорай чурттакчыларының чамдык кезиинде, ылаңгыя улуг назылыг чоннуң ортузунда культураның ордуларын тургузар, школа, эмнелгелериниң тудуун калбартырдан туржук, шажын чүдүлгеже сундугар, хүрээ каастаарынче үүткүлдүг чоруктар көстүп турар.

Оон ынай эштер Суровцев, Ермоленко, Гусев дээн чижектиг бистиң чамдык харыысалгалыг ажылдакчыларывыстың талазындан партияның Уставтыг негелделерин хажыдып, совет садыгның принцивин үрээр, хуу өнчүзүрек, партийжи эвес үүлгедиглерни кылып турганын ВКП(б) обкому илереткен. Ол база-ла хоорайның партия организациязының ажылының четпезин херечилеп турары тодаргай.

Партияның Қызыл хоорай организациязы бодунуң ажылынга бар болдунган четпестерге хамаарыштыр чогуур түннелдерни үндүрбүшаан, масса-биле харылзааны быжыг тудуп, тус-тус эге организацияларның, оларда коммунистерниң харыысалгазын, авангардтыг ролун бедидип турган, моон соңгаарны практиктиг ажыл-чорудулгага чаа-чаа чедишкиннерлиг болуп шыдаар дээрзинге чигзиниг турбас—деп эш Токэ бодунуң саналының сөөлгүзүнге чугаалаан.

Оон аңгыда хоорайда партияның организас-массалыг, политик-кижизидилгелиг иштики ажылында четпестерге болгаш ажыл-агый, культура тургузуушкунунуң айтырыгларын ВКП(б)-ниң хооркому оперативтиг удуртулга-биле хандырбайн келгенинге хамаарыштыр конференцияның делегаттары эштер **Воронцов, Киселёв, Гуцало, Ломакин, Матяш, Кошкаров, Новиков, Понаркин, Лавринович** олар шыңгыы шүгүмчүлелдерни кылгылаан.

Партияның практиктиг ажылынга бар болдунган частырыглар болгаш четпестерни чайладып узуткаарының арга оруктарын, база партийжи-политиктиг, партийжи-организастыг ажылга үндезин экижидилгелерни хандырарының угланыышкынын айыткан калбак шиитпирни хоорайның VI партия конференциязындан үндүрген болгаш ооң киржикчилери эш Сталинга чорудар байырлыг чагааны улуг көдүрлүүшкүн-биле хүлээп алган.

Улуг-Хем районда тараа ажаап алыышкынының байдалы

Улуг-Хем районнуң тараажылары бо чылын тарааның бедик дүжүдүн өстүрүп алган. Эр, херээжен колхозчулар, совхозтуң ажылчыннары тараа дүжүдүн кыска хуусаада, чидириг чокка ажаап албышаан, күрүнеге тараа дужаарының планын база МТС-териң ажылдаанынга натура төлевирин кыска хуусаада күүседир дээш күжениишкиниг ажылдап турар.

Районнуң Жданов аттыг, Калинин аттыг, Ленин аттыг колхозтары дүжүт ажаап алыышкынын организастыг чорутпушаан, күрүнеге тараа дужаарының планын хуусаа бетинде күүсеткеннер, Жданов аттыг колхоз (даргазы эш Көк, партия эге организациязының секретари эш Белек) бода тарааларның ажаалдазын доскан болгаш чингетарааның ажаалдазын шапкын чорудуп турар. Келир чылгы үрезинге 50 тонна бода тараазы арыглап урган. Ол колхозтуң тараа дужаалдазынга болгаш арыглаашкынынга ажылдап турар колхозчулар: Даваа, Батыт-оол, Дорун-оол, Шивитпаа болгаш Маскыр-оол олар күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүн чедип ап, хүн нормазын 150—200 хуу күүседип турарлар.

Колхозтуң бода тараазының ажаалдазын шуптузун комбайн-биле чоруткан чорук бистиң областың көдээ ажыл-агыйының нарын техникабиле калбак чепсеглеңгенин херечилеп турар. Аңаа ажылдап турган МТС-тиң комбайнёрлары эштер Чупраков биле Шоюр-оол олар ажыл нормазын хүн санында-ла ажыр күүседип турганнар.

Партия организациязы тараажылар ортузунга партийжи политиктиг тайылбыр массалыг ажылды эки организастап тургаш дүжүт ажаап алыышкынынга коммунистиниң мурнакчы ролюн болгаш колхозчуларның күжениишкинин чедип алган.

«Кызыл тук» колхоз (даргазы эш Кечил, партия эге организациязының секретари эш Сундуй, хову бригадазының бригадири эш Монгул-оол) тараа ажаап алыышкынын чедиишкиниг чорудуп турар болгаш күрүнеге тараа дужаалдазының планын хуусаа бетинде күүсеткен. Ол колхозтуң тараажылары гектар бүрүзүнден 12—17 цеатнер дүжүттү ажаап ап турар.

Дүжүт ажаап алыышкынының бедик темпи-биле чоруп турары колхозтуң болгаш бригаданың ажаап алыышкынга эки белеткенгенин херечилеп турар. Эң ылангыя бригадир эш Монгул-оолдуң ажылды шын организастап, кызымаккай ажылдап турарын үүгле «Кызыл тук-тың» колхозчулары эвес, харын оон кожазы «Искраның», «Свобода труданын» колхозчулары мактап турар.

Колхозта партия эге организациязы тараажылар ортузунга партияның агитация массалыг ажылын эки тургускан.

Хову бригадазында агитлистоктарны, көргүзүг самбыразын үргүлчү үндүрүп турар. Үүгле тараа ажаап алыышкынының үезинде хову бригадазынга «коммунизмниң улуг тудуглары», «көдээ ажыл-агый артелиниң сталинчы Уставы — колхозчу амыдыралдың түрүмү», «ССРЭ-де бойдус чаартылгазы» деп темаларлыг болгаш база арыг-шөвер дугайында эмчиниң лекцияларының номчулгазын организастаан. Бригадада кино-концерт көргүзүүн организастап турар.

Колхозчуларның күш-ажылын шын организастааны болгаш ында партийжи-поликтиктиг ажылдың эки тургустунганы колхозчулар күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидерин болгаш ажаап алыышкынны чедиишкиниг чорударын хандырып турар.

Тараа кургадыкчызы эш Очур, тараа сөөртүкчүлери эштер Селип-оол, Манзыр-оол олар хүн нормазын 150—200 хуу күүседип турарлар. Сноп баглакчылары эштер Сюрю, Бичиижик олар хүнде нормазын базала ажыр күүседип турар.

Тараа ажаап алыышкынынга МТС-тиң механизаторлары улуг күжениишкиниг ажылдап турар. Комбайнёржу эш Бондарев Киров аттыг болгаш Ворошилов аттыг колхозтарга ажылдап, сентябрьның 5-ке чедир 400 гектар черниң тараазын, комбайнёржу эш Бюрбю Ленин аттыг колхозка ажылдап, 390 гектар черниң тараазын ажааганнар.

Моон-биле чергелештир тараа ажаап алыышкынының ажылында четпестер районда хөй болуп турар.

Районнуң «Свобода труда», Киров аттыг болгаш «Искра» колхозтар тараа ажаап алыышкынынга улуг озалдаашкын-биле болгаш организациязы чок кирген. Эң ылангыя «Свобода труда» колхоз тарааның көдээ ажыл-агыйның бөдүүн машиналары-биле бышканнап кезерин организаставаан. Тараа ажаап алыышкынынга ажылдаар колхозчуларның хуваалдазын чоокка чедир чечелевээн болгаш ажылдап турганнарга ажылдың күжениишкинин тургуспаан.

Ол колхозтарның баштаар черлериниң болгаш ында партия организацияларының хайгаарал чогундан «Свобода труда», Киров аттыг болгаш «Искра» колхозтарда тараа улуг чидиригге таваржып турар.

Киров аттыг колхозтуң № 2 бригадазы (бригадири эш Лопсан) дүжүттү чидириг чокка ажаап алыры дээш демисел кылбайн турар. Аът машиназы-биле болгаш комбайн-биле-даа кезип турар тараалар ооргалаашкыннарның, мажактаашкынның уламындан, база сноптарны кошкак баглаанындан болгаш оларны өйшаанда бөлүп, сарааттавайн турарындан улуг чидириглиг болуп турар.

«Свобода труда», «Искра» болгаш Киров аттыг колхозтарда партия организациялары ажаап алыышкында ажылдап турар колхозчулар ортузунга партияның агитация массалыг ажылын багай чорудуп турар. Чижээ, Киров аттыг колхозтуң № 2 бригадазында агитлистоктарны, көргүзүг самбыраларын кончуг хаая үндүрүп турар болгаш ында агитаторлар эштер Лопсан, Танзын-оол олар колхозчуларга номчулга беседаларны кылып бербейн турган.

«Свобода труда» колхозта болгаш Киров аттыг колхозтуң № 2 бригадазында күш-ажылдың үчёдүн багай организастаан.

«Свобода труда» колхозтуң бир эки үүлү болза, ында электри-биле ажылдаар механизастатынган станны тургусканы болур. Ынчалзадаа тараның кезылдезиниң озалдап турарындан ол шаң долу күш-биле ажылдавайн турган.

Тараа ажаап алыышкынынга МТС-тиң техниказы шиитпирлиг рольду көргүзери билдингир. Ынчанмыжок Шагаан-Арыг МТС-тиң дирекция чери болгаш чамдык колхозтарның баштаар черлери техниканы долузу-биле ажыглаарынга боттуг дузаны механизаторларга көргүспейн турар.

Районнуң мурнакчы механизаторлары, ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүн чедип ап турар эштер Бюрбю, Бондарев оларның дуржулгазын аныяк механизаторларга кошкак тарадып турар. Комбайннарның ажылдаар участогун дескиндир кезип, шөлдүң чашпанын болгаш бок үнүжүн аштаарын Киров аттыг, «Искра» колхозтарга, Ленин аттыг колхозтуң чамдык участоктарынга болдурбайн турар. «Искра» колхозта комбайнёр эш Шоюр-оол дараазында кезер шөлдү дескиндир кезип белеткевээнинден «Сталинец—6» деп комбайн-биле ол участокту боду кезип эгелээр чорукка сентябрьның 5-те таварышкан.

МТС-тиң дирекция чери комбайннарның, тракторларның үрелген черин ол черинге барып эдип бээрин четпес организастаанындан бичеле үрелиишкин болурга МТС-че чоруп, хөй шак үндүрер чорукка таваржып турар. «Свобода труда» колхозта комбайнёр эш Шадрин комбайн үрелирге ооң үрелген кезээн Шагаан-Арыгга барып кылдырары-биле чоруп турганычдан ооң комбайны 2 ажыг хүн ажыл чок турган. Киров аттыг колхозта комбайнёр эш Бондаревтиң ажылдап турар участогунуң улуг даштарлыг болганы комбайнның бүдүрүкчүзүн кудуладып турар болгаш сентябрьның 4-те комбайнның бункеринче даш киргеш үрелген.

Бо чоруктар болза, үүгле түр үениң бергедээшкини эвес, а харын тарааны пок чок кылдыр остүрериниң болгаш техниканы бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаарынга колхозтарның талазындан хайгааралды мурнундан тура-ла чорутпайн турганын херечилеп турар.

Шагаан-Арыг МТС-тиң (директору эш Гордей) буруузу-биле «Кызыл тук» колхозка сепгелгези четче кылдынмаан нарын молотилканы чорутканындан ол машина августуң 15-тен сентябрьның 5-ке чедир ажыл чок турган. А ооң бастырар хөй санныг сарааттарда тараазы турбушаан болгаш аңаа ажылдаар колхозчулар база-ла манап турар.

Тараа ажаап алыышкынынга мындыг четпестериин бар чоруу үүгле тараа ажаап алыышкынын саададыр эвес, харын ол саадаашкын болгаш ажылга харысалга чок чорук колхозчу тараажыларның болгаш механизаторларның улуг күштү үндүрүп турган өстүрүп алган тараазы улуг чидиригге таваржып болур байдалда чедирип турар. Ол ышкаш «Свобода труда», «Искра» база Сталин аттыг колхозтар ажаап алыышкынны ооҗум чорудуп турары-биле кады күрүнеге тараа дужаарының планын сентябрьның 5-ке чедир үүгле 4,3—27,3 хуу күүсеткеннер.

ВКП(б)-ниң XIX съездизинге чедиишкиниг ужуражыры-биле ажылчы чоннуң патриоттуг көдүрүүшкүнүн деткивишаан, тараа ажаалдазында бар четпестерни дүрген узуткап, ону дүрген болгаш организастыг база чидириг чок эрттиреринче угланган бүгү хемчеглерни кыска хуусаада долузу-биле алыры ВКП(б) райкомунуң болгаш район Советиниң күүскомунуң аткаарладып болбас сорулгазы болур.

Т. НОРБУ.

Барыын-Хемчик районнуң харылзаа конторазында комсомол организациязының секретари Лидия Харина контораның эки ажылдакчыларының бирээзи кылдыр санадып турар. Ол 2 чыл телефонисчи болуп ажылдап турар.

Чурукта: комсомолчу Л. Харинаның ажылдап олурары.

Чуруу **А. Ермолаевтиң.**

Колхозчу фермада

Совет чуртум кызыгаарын
Солдат болуп камгалашкаш,
Төрээн хемим Шаалашка
Дөрт чыл болгаш чедип келдим.

Оран-бажың көңгүс турбаан
Ооругнуң Оргу шөлде
Бараанныг сүт фермазының
Бажыннары бедээн туру.

Сарыг буга арга-дашты
Чаңгыландыр бустап турган.
Кажаазында саар инектер
Кажараннап дойлуп турган.

Маша деп таныырым кыс
Малинадан сагган сүдүн
Улуг хуунда савалапкан
Учётчикке хүлээдип тур.

Сайзырадып тырткан сүттүн
Саржаг биле сметаны
Шыгжагларда доскаарларны
Чыгык-ла долган элбек туру.

Малдыг байлак колхозумнуң
Магаданчыг шыдал-күжү —
Тургузукчу иживиске
Дуза кадар немере-дир.

Т. КЫЗЫЛ-ООЛ.

—⊙—

Организас-массалыг ажылды экижидер

Көдээ черлерде ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунуң ажылының сорулгаларын чедиишкинниг боттандырары суму Советиниң организас-массалыг ажылының бедик деннелинден улуг хамаржыр. Ындыг турбуже Кызыл көдээ районнуң Көк-Тей суму Советиниң организас-массалыг ажылы куду деннелде турар.

Суму Советиниң сессиязын бо чылдың эгезинден бээр үүгле үш катап эрттирген. Чогуур белеткелдин кошкак болганындан ол сессиялар куду деннелдиг эрттип турар.

Советтиң активтерин, доктаамал комиссияларның кежигүннерин, депутаттарны суму Советиниң ажылынче хаара тудуп киириштирерин эки организаставайн турар. Ында көдээ ажыл-агый артелин организас-ажыл-агый талазы-биле быжыглаар дугайында ажыл чорутпаан. Колхозта бригадирлериниң, мал фермаларының эргелекчилериниң, колхоз даргазының отчёт илеткелин суму Советиниң сессиязынга албаан. Ооң уламындан «Совет Тыванын беш чыл ою» колхоз сиген белеткелинче багай белеткелдиг кирип, сиген кезип белеткээр планны амдаа күүсетпээн. Ол ышкаш тудуг талазы-биле планны күүсетпейн турар.

Школаны чаа өөредилге чылынга төлептиг белеткээр талазы-биле суму Соведи ажыл чорутпаан. Эң ылаңгыя школаның оттулар ыяжының үүгле чартык кезии белеткетинген.

Ажылчы чоннарның ортузунга культура-массалыг болгаш кижизидилге ажылдарын суму Соведи эки чорутпайн турар. Чоннуң ортузунда бижикти билбес болгаш биче билир чорукту узуткаар талазы-биле хемчеглерни суму Соведи албайн турар. Ынчаңгаш бижик билбес кижилерниң бижик өөренир бөлгүмнеринде өөредилге чорувайн турар.

Суму Советиниң даргазы эш Очур сумунуң ажылын экижидеринче кичээнгей салбайн турарындан бо ажылдар куду деннелде турарының чылдагааны ында.

Суму Советиниң организас-массалыг ажылы бо хире кошкак турда Кызыл районнуң Советиниң күүсекчи комитеди чогуур үезинде ону чайладыр хемчег албайн турар чорук кончуг четпес.

К. ОЧУР-ООЛ.

БАШКЫЛАРНЫҢ АВГУСТ ЧӨВҮЛЕЛ ХУРАЛЫ

Бай-Тайга районнуң башкыларының август чөвүлел хуралынга ийи үүл айтырыгны чугаалашкан.

Бирги айтырыгга районнуң школаларынга өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынарын бедидер болгаш 1951—52 өөредилге чылында өөреникчилерниң өөредилгезиниң дугайында районо эргелекчизи эш Самойлов илеткел кылган.

Илеткелчи бодунуң илеткелинге районнуң школаларының эрткен өөредилге чылында өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарының чедиишкиннерин демдеглевишаан, школаларда өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарда четпестерни долузу-биле илереткен.

Эрткен 1951—52 өөредилге чылында Чоон-Терек эге школазы (эргелекчизи Анай-оол), Чинге-Каът 7 чыл школазы (директору Дарыма) өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынарын бедик деннелге тургусканының түннелинде өөредилгезинден чыдып каап турарлар болгаш ийи чылда чаңгыс класска катап олурарлар чок болуп, өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарның талазы-биле эки ажылдыг школалар болуп илерээн.

Чоон-Терек эге школазының башкылары Анай-оол, Изместьева, Чинге-Каът чеди чыл школазының башкылары Самара, Жилапова олар кичээлге эки белеткенип, өөреникчилерге бышкан билиглерни бээр дээш эки ажылдаанының түннелинде оларның өөреникчилери шуптузу дараазының класынче шилчээннер.

Школаның өөредилге кижизидилгелиг ажылдарын экижидеринге өөреникчилериниң ада-иелери-биле быжыг харылзаа улуг рольдуг болур дээрзин ол башкылар утпааннар. Ынчангаш олар ада-иелер-биле быжыг харылзажып, оларның школачы уругларын өг-бүлеге канчаар кижизидерин сүмелеп, ада-иелер-биле хуралдарны каш удаа эрттирил, ада-иелериниң школада өөредилге-кижизидилгелиг ажылга улуг рольдуг киржилгезин чедип алганнар.

Ооң ынай илеткелчи бодунуң илеткелинге районнуң башкыларының иштинде боттарының политбилиин, педагогиктиг мергежилин улам бедидип, школазынга өөредилге-кежизидилгелиг ажылдарны бедик деннелге тургускан эки ажылдыг башкылар районда оон-даа өске эвээш эвес дээрзин демдеглеп чугаалаан.

Үстүнде демдеглетинген чедиишкиннерден аңгыда районнуң чамдык школаларында өөредилге-кижизидилгелиг ажылдар ам-даа чогуур негелдезинге чедир тургустунмаан дээрзин чөвүлел хуралдан демдеглээн.

Дөң-Терек эге школазы (эргелекчизи Бадыргы), Шуй эге школазы (эргелекчизи Майны), Кызыл-Даг эге школазы (эргелекчизи Сүзүкей) өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарны куду деннелге тургусканының түннелинде ол школаларда багай демдек алырлар болгаш бир класска 2 чылда катап өөренирлериниң саны хөй болган. Ол школаларда өөредилгеден болгаш класстан дашкаар ажылдарны багай тургускан. База көргүзүлге материалдары болгаш өөредилгеге хереглээр өске-даа материалдарны четпес организастаан. Өөреникчилериниң ада-иелери-биле харылзаа өөредилге чылының дургузунда чорутунмайн келген. Оон-биле чергелештир ол школаларда өөреникчилериниң үчёдүн шын тургусканынан хөй-хөй өөреникчилер школадан үнер чоруктар хаая эвес болуп турган. Чижээ, Шуй эге школазынга эрткен өөредилге чылының дургузунда 25 өөреникчилер кандыг-даа чылдагаан чок аңаа-ла школадан үнгенин чөвүлел хуралга буруу деп көрген.

Районнуң улус өөредилге килдизи (эргелекчизи Самойлов) башкы кадрларны шилип алыр талазы-биле болгаш оларның ажылын контролдап, оларга практиктиг дузаны, чогуур удуртулганы кошкак чорудуп келгениниң түннелинде чамдык башкы кадрлар арагалаар, ниитиниң, өг-бүленің чурумун үрээр, совет школаның башкызы деп адын бедик тудуп шыдавас кижилер бар бооп турар. Ындыг кижилерге Шуй эге школазының башкылары Чамды, Майны, Чинге-Каът 7 чыл школазының башкызы Конгар-оол олар хамааржырлар.

Ооң ынай чөвүлел хуралга санал бергеннер районнуң улус өөредилге килдизиниң эргелекчизи эш Самойлов, инспекторлары болгаш өске-даа ажылдакчылары школаларга эвээш барып, школаларның ажылы-биле эки таныш эвес, школа ажылдарынга практиктиг дузаны кошкак көргүзүп келгенин чидии-биле шүгүмчүлеп илереткен. Чамдык школаларда өөредилге-кижизидилгелиг ажылдар кончуг багай тургустунуп, өөреникчилериниң иштинде арагалаар, такпылаар, оорлаар чоруктар бар болуп турда ону чайладыр талазы-биле районо кандыг-даа хемчег албайн келгени кончуг четпес.

Районнуң улус өөредилге килдизи школаларны чаа өөредилге чылынга четпес белеткеп, өөредилге херекселдери-биле четче хандырбааның башкылар Делгер-оол, Хордакова болгаш өскелер-даа шүгүмчүлээн.

ВЛКСМ ТК-ның VII пленумунуң В. И. Ленин аттыг пионер организациязының ажылының дугайында доктаалының районда күүселдезиниң дугайында ВЛКСМ райкомунуң школа болгаш пионер килдизиниң эргелекчизи эш Дилгижек допчу илеткелди аңаа кылган.

Районнуң пионер организациязы районнуң партия болгаш комсомол организацияларының удуртулгазыбиле бодунуң хүрээленин өстүрүп быжыглавышаан, школа эргелекчилериниң болгаш директорларының идегелдиг чоок дузалакчылары болуп, өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарның талазы-биле улуг чедиишкиннерни чедип алганын илеткелчи демдеглээн. Ам районда 874 пионерлерни хаара тудуп турар 7 пионер дружиналары ажылдап турар.

Районнуң пионер организациязы болза, ВЛКСМ ТК-ның VII пленумунуң В. И. Ленин аттыг пионер организациязының ажылының дугайында доктаалын программа кылдыр күүсетпишаан, отчёттуг үеде элээн ажылдарны кылганының түннелинде элээн хөй пионер дружиналары, отрядтары өөредилге шынарын 100 хуу чедир күүседирин чедип алган.

Районнуң пионер организацияларында хаара туттунган 874 пионерлерден 316 пионерлер эрткен өөредилге чылын үүгле 4—5 демдеткерлиг дооскан. Чоон-Терек болгаш Дөң-Терек эге школаларында пионер организациялары бодунуң ажылын эң бедик деннелге тургускан.

Чедиишкиннер-биле чергелештир районнуң пионер организациязының ажылында четпестер бар. Чижээ, Тээли болгаш Бай-Тал 7 чыл школаларында пионер организациялары бодунуң ажылын чавыс деннелге тургускан.

Районнуң башкыларының август чөвүлел хуралының киржикчилери районнуң школаларында өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарның болгаш пионер организациязының ажылында четпестерни чидии-биле илеретпишаан, ону моон соңгаар эдип алырының арга хемчеглерин тодаргайы-биле айыткан. База ВЛКСМ райкомунуң школа болгаш пионер килдизи школаларга эвээш барып, школада пионер организациязына практиктиг дузаны кошкак көргүзүп турган дээрзин шын демдеглээн.

Оон ынай, чөвүлел хуралдың киржикчилери районнуң өске удуртур организацияларының ажылдакчылары школаларга ховар барып, оларның ажылын сонуургап көрбес, оларга удуртулганы болгаш дузаны эвээш көргүзүп келгенин чөптүүбиле шүгүмчүлээннер.

Башкыларның август чөвүлел хуралы үстүнде айтырыгларның талазы-биле делгереңгей шиитпирлерни үндүрген.

М. ХЕМЕР-ООЛ,
Д. ДАРДАШ.

Колхозта херээженнер улуг күш

Чоон-Хемчик районнуң Чыргакыда «Коммунизмче орук» колхозтуң күш-ажыл кылып турар 310 ажыг кижизиниң дең кезии херээженнер. Олар онаашкан хүлээлгелерин эр кижилерден дудак чок, харын чамдыктары ажыр безин боттандырып турар.

Колхозтуң хову бригадазында 124, мал ажылында 15, тудугда 22, дузалал ажылдарында 9 херээженнер киржип турар. Эрткен 1951 чылда колхозтуң херээженнери ниитизибиле 26 муң трудодень ажылдап алган. Ажылда чедиишкиннерни быжыглавышаан, олар бо чылдың баштайгы чартыында 12290 ажыг трудоденьниг болганнар.

Күш-ажылга ынакшылдыг колхозчу херээженнериниң чедиишкиннери улуг. Оларның мурнуку чылдарда көргүзүглериниңден аңгыда, үүгле бо чылдың баштайгы айларында безин кылган ажылдарын допчулап көргүзерге-ле четчир. Чижээ, олар колхоз школазынга 500 кулаш одзлга ыяжын белеткээн. 80 тонна үрезинни арыглаан, 370 га тараа шөлүүнүн хараганын, 45 километр суггарылга бугазын аштаан болгаш оон-даа өске.

Моон-биле кады колхозтуң херээженнери ниитилештирген мал ажылынче онза кичээнгейни угландырып, күрүнеиң мал өстүрер планын боттандырар дээш чүткүлдүг ажылдап турарлар. Малга кажаа-суурну хандырар, эки шынарлыг чемни белеткээр, ооң кадат хайгааралын экижидер талазы-биле херээженнер база-ла мурнакчы ролюн илередип турар. Колхозтуң бо чылын төрүтүнген 976 анай, хураганнары, 54 бызаалары чидириг чокка доруктуртунган чорук база-ла колхозчу херээженнериниң киржилгези-биле тайылбырлатынар. Олар бо чылын 1800 хойларны 5 хүн кыргааш, күрүнеге 1670 килограмм дүктү база киргеннер.

Бистиң колхозта 500—700 трудодень ап турар Дижитпаа, Момай, Сендинмаа, Мыйдок ышкаш ажылышке үлегерлиглер хөй. Ол бүгү өске-даа фактылардан кандыг түннел үндүрүп болурул? Колхозта херээженнер улуг күш болур. Херээженнерни хөй-ниити ажылынга киириштирерин үнелевес хөөннер-биле шиитпирлиг демисежир херек. Уруглар яслилерин болгаш шөлдерни шын организастаар, ажылчы херээженнериниң бот-идепкейин бүгү тала-биле деткиир чорук чугула.

В. БОРБАК,
колхозта херээженнер чөвүлелиниң даргазы.

Улам бедиткен хүлээлге-биле

Кызылдың автотранспорт конторазының коллективи партияның идегелин шынзыдып шыдааннар. ВКП(б)-ниң XIX съездизинге уткуштур алган күш-ажылчы хүлээлгезин август айда ажыр күүсеткен.

Онаашкан ажылынга мергежилин соксаал чок бедитпишаан, фрезировшик эш Кукарин август айда бүдүрүлге планын 159 хуу, токарь эш Осерцов—156 хуу, слесарь эш Пономарёв—150 хуу, аныяк бызаңчы эш Кудряшев — 110 хуу күүсеткен.

Съездиниң ажытынар хүүнге алдар болдуруп, коллектив сентябрьның бүдүрүлге онаалдазын долдур болгаш ажыр күүседиринге улам бедиткен хүлээлгелер-биле ажылдап турар.

А. НОЗДРИН.

Эки ажылдыг үндүрүг агентилери

Чаа-Хөл районнуң Бош-Даг суму Советинде үндүрүг агентизи эш Хорбаа биле ол районнуң Ак-Туруг сумузунда үндүрүг агентизи эш Чикчит олар боттарының хүлээлгелиг ажылдарын эки кылып, ол ажылынга үр үениң иштинде мергежил турарлар.

Ак-Туруг сумузунда агент эш Чикчит ол ажылында ам алды чыл чедир ажылдап турар. Эш Чикчит бодунуң албан хүлээлгезин эки күүседип, үндүрүг болгаш өске-даа чылдаларның талазы-биле акша киирилделерин доктаамал өй-шаанда күүседип келген болгаш күүседип-даа турар.

Бош-Даг сумузунда үндүрүг агентизи эш Хорбаа ол ажылында ам ийи чыл ажыг үениң иштинде ажылдап турар. Эш Хорбаа ажылдап келген үезинде бодунуң хүлээлгезин эки күүседип турар.

Үндүрүг агентилери эштер Чикчит биле Хорбаа олар боттарының ажылын үүгле акша чыылдалары-биле кызыгаарлап турар эвес, чурттакчы чоннуң ортузунга таныдылга ажылын база калбаа-биле чорудуп турарлар. Оон ачызы-биле олар боттарының ажылынга эки түннелдерни чедип ап турарлар.

Х. КУНГАА.

Совет Армияның Болгарияны хостаанының сес чыл оюнга алдар болдурган Софияга байырлыг хурал

СОФИЯ. Ажылчы чоннарның депутаттарының София Совединиң, Болгарияның коммунистиг партиязының хоорай комитединиң болгаш ада-чурт фрондузунуң хоорай комитединиң Совет Армияның Болгарияны фашистиг кулданыышкындан хостаанының сес чыл болган оюн таварыштыр организастааны байырлыг хурал сентябрь 8-те болган.

Ажылчы чоннар, Улустуң армиязының политиктиг болгаш хөй-нийтиниң массалыг организацияларының төлөөлекчилери, Социалистиг Күш-ажылдың Маадырлары, Димитровчу шанналдың лауреаттары, улус демократиязының чурттарының дипломаттыг төлөөлекчилери, хосталга хүнүнүн байырлалынга киржири-биле Софияда чедип келген даштыкының ажылчын төлөөлекчилери улус театрынга чыглып келген.

Болгарияның партиязының болгаш чазааның удуртукчулары, совет чазак төлөөлекчилери болгаш улус демократиязының чурттарының чазак төлөөлекчилери президиумга көстүп келирге диңмиттиг адыш-часкаашкыны-биле болгаш социализм чурттунга алдар болдурган, Совет Эвилелиниң болгаш Болгарияның аразында үзүлбес акы-дуңма найыралынга алдар болдурган йөрээл салыышкыны-биле ужурашкан.

Болгарияның коммунистиг партиязының секретари Иван Райков хүндүлүг президиумунга бүгү ажылчы чоннарның генийлиг баштыңчызы тайбының тук тудукчузу И. В. Сталинны баштадыр ВКП(б) ТК-ны соңгууруун саналдаан. Хуралдың киржикчилери чаңгыс угда туруп келгеш эш Сталинга алдар болдурган адыш-часкаашкынын кылган.

Совет Армияның Болгарияны фашистиг кулданыышкындан хостаанындан бээр сес чыл болган оюнуң дугайында илеткелди Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы, БКП ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү Антон Югов кылган. Антон Юговтуң илеткели адыш-часкаашкынындан хөй удаа үзүктелип турган.

Совет чазактың чазак төлөөлериниң баштыны РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң даргазы М. П. Тарасовтуң байыр чедирген сөзүн улуг кичээнгей-биле дыңнаан. М. П. Тарасовтуң ажылчы чоннарның кайгамчыктыг баштыңчызы болгаш башкызы, болгар улустуң эн эки өңнүү эш Сталинга болгаш Георгий Димитровтуң шынчы салгакчызы—эш Вылко Червенковка алдар болдурган сөстерин үр үеде үзүктелбес адыш-часкаашкыны-биле деткээн болгаш «Сталин», «Сталин — тайбың!», «Мөнге найырал», «Сталин—Червенков» деп йөрээлдер үнүп турган.

Кыдаттың чазак төлөөлериниң баштыны—Кыдат Улус Республиканың Болгарияда элчини Цао Сяньжень, Чехословакияның чазак төлөөлериниң баштыны, Национал Хуралдың даргазы болгаш Болгарияның Коммунистиг партиязының Президиумунуң кежигүнү Олдржик Йон, а ол ышкаш Болгарияның хосталганының сес чыл оюнуң байырлалынга киржири-биле Софияда чедип келген өске-даа чазак төлөөлериниң баштыңнары байыр чедирип чүве чугаалаанар.

Байырлыг хуралдың киржикчилери И. В. Сталинга чорудар байырлыг чагааны канчаар-даа аажок көдүрлүүшкүннүү-биле болгаш сорук кириишкиннии-биле хүлээп алган.

(СЭТА).

Совет чазактың төлөөлери Георгий Димитровтуң мавзолейинге чораан

СОФИЯ. Сентябрь 8-те Совет Армияның Болгарияны хостаанындан бээр сес чыл оюнуң байырлалынга киржири-биле Софияда барган Совет чазак төлөөлери Георгий Димитровтуң мавзолейинге чораан болгаш аңаа чечектер салганнар.

Георгий Димитровтуң шынчы эжи болгаш соратниги, бүгү делегейниң ажылчын шимчээшкининиң кайгамчыктыг ажылдакчызы Василь Коларовтуң хөөрүнге база венок салган.

Сентябрь 8-те Кыдат Улус Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Моол Арат Республиканың, Чехословакияның болгаш өске-даа улус демократиязының чурттарының чазак төлөөлери, а ол ышкаш чамдык даштыкы чурттарның ажылчын төлөөлери Георгий Димитровтуң мавзолейинге чечектерни салган.

(СЭТА).

Маршал Толбухиниң тураскаалын Софияга ажытканы

СОФИЯ. Сентябрь 6-да Софияга Толбухин аттыг бульварга Совет Эвилелиниң Маршалы Толбухиниң тураскаалын байырлыы-биле ажытган.

Болгарияны хостаан совет шериглериниң кезектериниң командылакчызы Маршал Толбухиниң тураскаалын ажытканы-биле холбаштыр Софияның күрүне университединиң чанынга найсылалдыг ажылчы чоннарының болгаш София гарнизонунуң шериглериниң киришкенч хөй мың кижи киржикчилиг митинг болган. Митингиге Болгар Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчылары Ройко Дамянов болгаш Иван Михайлов, Болгарияның Улус Камгалалының Министри генерал-полковник Петр Панчевский, ССРЭ-ниң Болгарияда шериг атташези генерал-лейтенант Емельянов, ажылчы чоннар депутаттарының София хоорайның улус совединиң даргазы доктар Иван Пашов, Совет Эвилелиниң болгаш улус демократиязының чурттарының дипломаттыг төлөөлекчилери, Болгарияның хосталган хүнүнден бээр сес чыл болган оюнуң байырлалынга келген даштыкы ажылчыннар болгаш төлөөлер кириишкеннер.

Митингини Иван Пашов ажытган. Сураглыг полководчуга алдар кылдыр бир минутаның шыпшыңын эрттирерин ол саналдаан.

Маршал Толбухинге алдар болдуруп, Улус Камгалалының Министри Панчевский сөс алган. «Маршал Ф. И. Толбухин. Мөнге алдар. Софияның хамааты ажылчы чоннудан» деп алдын бижиктиг ак торгу пөстү Панчевский артиллерия салютунуң адаа-биле тураскаалдан дүжүрген.

(СЭТА).

Кыдаттың нефть үлетпүрүнүң хөгжүлдези

ПЕКИН. Оттулар чүүлдер үлетпүрүнүң министерствозунуң чанында нефть айтырыының талазы-биле эргелелдиң директору Кан Си-эньниң беседалажыышкынга чугаалааны болза:

Кыдат Улус Республиканың үш чыл туруп келгениниң дургузунда чурттуң нефть үлетпүрү улуу-биле хөгжээн. Кыдат Улус Республика тургустунарының мурнунда нефть геологиязының шинчилел ажылы улуг эвес хемчээлдиг чоруп турган. Геология шинчилелиниң хемчээли чурттуң хосталырының мурнунда эң бедик көргүзүгге болаарга 1952 чылда оон ийи чартык катап өзе берген. Нефть тывыжы канчаар-даа аажок улгаткан, дашкаар үндүрүп турар нефтини катай алырга, бензин нефть бүдүрүлгези чеди катап өскен. Үттээр машиналарның болгаш нефть болбаазырадып кылыр заводтарның саны каш катап улгаткан. Акы-дуңма чурттар Совет Эвилелинден, Чехословакиядан, Герман Демократтыг Республикадан чаа-чаа дерилгелерни алган.

Нефть үлетпүрүнүң машина дерилгезинге хереглээр чээрби ажыг артык кезектерни кылыр бүдүрүлге септетинген.

Мао Цзе-дуннуң кыйгырыынга харыы кылдыр чурттуң нефтичилери бүдүрүкчүлүг чорукту болгаш камналганың корум-чурумун улгатыры дээш чарышты калбартып турар.

Нефть үлетпүрүн чедиишкиниг хөгжүдеринге совет тускай эртемниглериниң дузаламчызы улуг рольду ойнаан. Совет методтарны ажыглаарын шингээдип алган чорук нефть скважиналарын кышкы үеде үттээр арганы берген.

Нефть тывыжы бо чылга бодаарга 1953 чылда дөрт катап өзе үттээр. Соңгу-Барыын Кыдатта нефть үндүр сордурар скважиналарны ажыглаарын экижидер сорулга-биле аңаа 1954 чылда демир орукту тургузар деп шиитпирлээн.

Нефтьчилериниң материалдыг болгаш чурталга байдалы хүн-бүрүде экижип турар. Ажыл төлевири хосталырының мурнунда турганынга дөмейлээрге 2—4 катап өскен. 400-тен эвээш эвес кижи ажылдап турар районнарда клубтуг, эмнелге черлиг болгаш садыгларлыг суурларны тургускан.

(СЭТА).

„ЮМАНИТЕ“ СОЛУННУҢ БАЙЫРЛАЛЫ

ПАРИЖ. Парижтиң болгаш провинцияларның ажылчы чоннары «Юманите» солуннуң чаңчыл болган улустуң байырлалынга киржири-биле Парижтиң кыдыында Венсеннск арыынга сентябрь 7-де чыглып келген.

Чыылганнар тайбың дээш демиселге алдаржыткан хөй санныг делгелгелерни болгаш ханада көргүзүглерни улуг сонуургалдыы-биле таныжып көрген. «Улуг концерт» деп совет кино-чурукту көргүскен болгаш спорт маргылдааларын аңаа организастап эрттирген.

16 шак 30 минутада массалыг митинг ажытынган. Индирге Жак Дюкло, Андрэ Марти болгаш Франция-ның коммунистиг партиязының өскедаа удуртукчулары көстүп кээргe чыылган улус изиг байыр чедирип турган.

Коммунистиг партияның политбюрозунуң кежигүнү Этьен Фажон митингиге чүве чугаалааш, француз ажылчы чоннарның тайбың, хосталга болгаш хамаарышпас чорук дээш демиселинге «Юманите» солуннуң ролюн демдеглээн.

Тайбың лагериниң күштерин демдеглевишаан, Фажон: «ВКП(б)-ниң ам болур деп турар XIX съездизин таварыштыр бистер францз улустуң кажан-даа удур чаалашпазы Совет Эвилели-биле эп-сеткил катыжыышкынывысты болгаш тайбың камгалалында серемчилелдиг туруп турар улуг Сталинга кызыгааржок идегеливисти база катап бадыткап тур бис» деп чугаалаан.

Ораторнуң: «Сталин делгерезин! Коммунизм делгерезин!» деп түннел сөзүн митингиниң хөй мың киржикчилериниң дөмитти-г адыш-часкаашкыны хайныктырган.

«Юманите» солуннуң чаңчыл болган күскү байырлалы болза, француз ажылчы чоннарның дайынга болгаш фашизмге орукту моондактаарынче, тайбыңны, хосталганы болгаш бодунуң төрээн чуртунуң хамаарышпас чоруун камгалаарынче чайгылы-чок күзел-чүүкүлүүн чаа көргүзүү болган.

(СЭТА).

Япон парламентиге соңгулдаларның мурнуу чарыында

Японияның компортиязының соңгулда мурнунуң тезистери

ТОҚИО. Ам болур деп турар парламент соңгулдаларынга коммунистиг партияның кол шугумунуң дугайында Японияның Коммунистиг партиязының Төп удуртукчу органының тезистерин «Акахата» солун парлаан.

Тезистерде демдеглеп турары болза, парламентини хеп-хенертен тараткан чорук болза, ам-даа белеткетинмээн удурланышкак партияларны тарамык турда тудуп алырын күзээн америк империалистериниң албадаашкыны-биле кылган. Америк империалистер улустуң тайбың дээш, хамаарышпас чорук дээш демиселин базарын, а ол ышкаш садып алыышкының база өске-даа кадыг-берге хемчеглериниң дузазы-биле сатыныкчы монархистиг бюрократтыг системаны тургузарын болгаш национал сатыныкчыларның бюрократтыг күштериниң тергидээшкинин быжыглаарын күзеп турарлар. Ол бүгү болза, улустарның национал сатыныкчыларның партиязын—либеральдыг партияның буураашкынга чедирген улустарның киленнээшкининиң болгаш удурланыышкынының мурнунга америк империалистерниң дайын белеткелинче угландырган политиказының чаа буураашкынының херечизи болур.

Ам болур деп турар соңгулдалар болза, кончуг ужур-дузалыг демисел болур: тайбың азы дайын, хосталга азы кулданыышкын ёзузу, национал өскерлир чорук азы патриотизм, национал хамаарышпас чорук азы чагыртыр чоруктуг айгыры оон хамааржыр деп тезистерде чугаалап турар. Бир эвес бис ол соңгулдаларга аштырып каар болзувуса ам тургустунар парламент база эңдере чепсегленишкинниң, конституцияны өскертириниң болгаш япон улусту дайынга киириштириниң парламентизи болур. Бир эвес бис тиилээр болзувуса, ынчаарда парламент болза, америк реакционерлериниң эжелеп чагырар корум-чурумунга удурланыышкынның болгаш революстуг демиселдиң калбак оруунуң национал парламентизи кылдыр тургустунар апаар.

Тезистерде болза, компартияның идип үндүргени национал хосталганың Чаңгыс-аай фронтузунуң соңгулда программазын бүгү нацияның соңгулда программазы кылыр сорулганы коммунистиг партияның кежигүннериниң мурнунда салып турар. Соңгулда мурнунуң демиселиниң чоруп турарының үезинде национал хосталганың Чаңгыс-аай фронтузунуң хөгжүлдези ол ажылдың чедиишкиниг болурундан хамааржыр. Коммунистер ажылчыннарның болгаш тараачыннарның эвилелдериниң революстуг негелделерин барымдаалавышаан, оларга даянгаш Чаңгыс-аай фронтунуң тактиказын ажыглаар ужурлуг. Ол чорук болза, партияның кежигүн бүрүзүнден соңгулда кампаниязына эн-не идепкейлиг киржирин негеп турар.

Соңгулда кампаниязының чоруп турарының үезинде либеральдыг партияның ажыл-чорудулгазының фактылары-биле буруу шаап илередир, Японияның амгы байдалын шыны-биле тайылбырлаар, партияның чаа программазын калбаа-биле таныштырып нептередир болгаш чаңгыс талалыг тайбың керээзин болгаш оон-биле хамаарышкан бүгү дугуржулгаларны узуткаарының чугулазын бүгү нацияга бүзүредир ужурлуг пропаганда ажылының кол сорулгаларын тезистерде база айтып турар. «Тайбың лагериниң чурттарында байдалды, түүн-даа мурнунда Совет Эвилелинде болгаш Кыдатта болуушкуннарны болгаш оларның экономнуг база социал хөгжүлдезиниң политиказын тайылбырлаарынче онза күжениишкиннерни кылыр ужурлуг» деп тезистерде чугаалап турар.

(СЭТА).

Улустарның болур деп турар тайбың камгалаар конгрезинге уткуштур

ВЕНА. Тайбың талалакчыларының Австри чөвүлелиниң медээлеп турары болза, янзы-бүрү бүдүрүлгелерниң коллективтериниң ажылчыннарычыг болгаш албан-хаакчыттарының улустарның тайбың камгалаар конгрезин Венага чыыллырар деп Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шиитпиринге байыр чедирип турар чагаалары болгаш резолюциялары хүн-бүрүде ооң адынга кээп турар.

Чижээ, Вена районнуң Лизингте «Лейдметалл» фирмазының коллективиниң хуралынга хүлээп алган резолюциязында чугаалап турары болза, тайбыңны камгалаарының херээнге ол конгресс улуг ужур-дузалыг болур. Ынчангаш тайбыңынакшылдыг бүгү австрийжилер Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шиитпирин улуг өөрүшкүлүүбиле хүлээп ап турар болгаш конгресске белеткелдиң чорудулгаларының үезинде американнарның Барыын Австрияда дайын белеткелинге удур тайбың дээш демиселди улам күштелдирерин хүлээп ап турар.

Штаплаунуң ажылчыннары болгаш албан-хаакчыттары бодунуң районунуң кудумчуларында улустарның тайбың камгалаар конгрезинге белеткелдиң дугайында солуннардан болгаш сеткүүлдерден үзе кезип алган чүүлдерлиг база фото-чуруктарлыг ханаларны тургузуп алганнар.

(СЭТА).

Лейпциг ярмарказының ажытынганы

БЕРЛИН. Сентябрь 7-де Герман Демократтыг Республиканың премьер-министриниң оралакчызы Генрих Рау 1952 чылда Бүгү-делегейниң Лейпциг ярмарказын байырлыы-биле ажыткан. Ол ярмарка болза, дайын сөөлүндеги чылдарда эң улуг ярмарка кылдыр санатынып турар.

Янзы-бүрү нацияларның 8 мың төлөөлекчилери ярмаркага эн-не чүүл-бүрү бараанарын делгээр. Ярмаркага 60 чурттардан аалчылар киржир.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының сентябрь 8-те медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектери-биле кады дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырбышаан, камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Сентябрь 8-те Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжы-аңчыларының отрядтары дайзынның үш самолёттарын аңдара аткан болгаш ийи самолётту үрей аткан.

(СЭТА).

Корей улустуң кызымак күш-ажылы

ПХЕНЬЯН. Америк ужар-чүүл бомбардировщиктер, штурмовиктер болгаш истребительдер хүннүн-не тайбың корей хоорайларже болгаш суурларже араатанзыы-биле халдап турарлар. Сентябрь 6-да хүндүс америк самолёттар чөөн эриктерде болгаш Саривонь, Аньчжу болгаш өске-даа хоорайларның девискээринде тайбың чурттакчылыг пунктуларны бомбалаан болгаш боолаан.

Сентябрь 7-ниң дүнезинде «В-29» деп америк бомбардировщиктер Пхеньянның соңгу талазында сууржуганнарже болгаш тейлерже элээн каш чүс бомбаларны октаан. Бомбаларның дорт дүшкүлээнинден дыка хөй тараачын тудуглар болгаш чер бажыңнар үрелген, даглар ийлеринге дыка хөй тайбың чурттакчы тараачыннар болгаш Пхеньянның дескен чурттакчылары өлүрткен болгаш балыгланган. Дыка улуг шөлде тараан рис, гаолян болгаш кукуруза культуралар чок болган.

Америк ужар-чүүлдүң шак бо араатанзыг халдаашкынынга Пхеньянның чурттакчылары канчаар-даа аажок килеңнээшкин-биле ужурашкан.

(СЭТА).

АКШ-та соңгулдалар мурнуу чарыында

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэйтед Пресс агентилелиниң корреспондентизиниң медээзин ёзугаар алырга, Лос Анжелоска чыскаал болган. Ол чыскаал болза, олже вице-президентиге демократтыг партиядан кандидат Спаркмэнниң келгени-биле холбаштыр болган. Коллинэнниң депшилгелиг партиязындан келген кандидатты президентиге бадылаарын кыйгырган лозунгулуг плакаттарны чыскаалганнар ап чоруп турганнар.

(СЭТА).

Корей Улус-Демократтыг Республикада өөредилге чылы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың бүгү дээди болгаш ортумак өөредилге черлеринде өөредилге чылы эгелээн. Бо чылын школалар болгаш дээди өөредилге черлери бодунуң ажылын эрткен чылдан берге байдалга эгелээн. Кореяның хоорайларынче болгаш суурларынче америк ужар-чүүлдүң кадыг-дошкун мөөң халдаашкыннарының түннелинде бо чылын чайын чүс-чүс өөредилге черлери чок кылдынган. Июль болгаш август айларда чүгле Пхеньянга америк самолёттарның октааны бомбалардан үжен ажыг школалар үрелген. Ынчалза-даа, чок кылдынган школаларның орнунда чоннуң болгаш өөреникчилериниң күжениишкинниг күш-ажылының ачызында чаа-чаа школа тудуглары тургустунган болгаш өөредилгениң чаа-чаа херекселдери-биле хандыртынган. Өөредилге черлериниң өөредилгезин экижидип кылып алырынга чазак улуг дузаламчыны көргүзүп турар. Школа назылыг бүгү уруглар эге школаларда хаара туттунган.

(СЭТА).

Кореяның хоорайларынче болгаш суурларынче америк ужар-чүүлдүң араатанзыг халдаашкыннары

ПХЕНЬЯН. Америк бомбардировщиктер, штурмовиктер болгаш истребительдер хүннүн-не тайбың корей хоорайларже болгаш суурларже араатанзыы-биле халдап турарлар. Сентябрь 6-да хүндүс америк самолёттар чөөн эриктерде болгаш Саривонь, Аньчжу болгаш өске-даа хоорайларның девискээринде тайбың чурттакчылыг пунктуларны бомбалаан болгаш боолаан.

Сентябрь 7-ниң дүнезинде «В-29» деп америк бомбардировщиктер Пхеньянның соңгу талазында сууржуганнарже болгаш тейлерже элээн каш чүс бомбаларны октаан. Бомбаларның дорт дүшкүлээнинден дыка хөй тараачын тудуглар болгаш чер бажыңнар үрелген, даглар ийлеринге дыка хөй тайбың чурттакчы тараачыннар болгаш Пхеньянның дескен чурттакчылары өлүрткен болгаш балыгланган. Дыка улуг шөлде тараан рис, гаолян болгаш кукуруза культуралар чок болган.

Америк ужар-чүүлдүң шак бо араатанзыг халдаашкынынга Пхеньянның чурттакчылары канчаар-даа аажок килеңнээшкин-биле ужурашкан.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

1952 чылдың 4 кварталында областың „Шын“ солунунуң

чагылгазын хүлээп алыры үргүлчүлеп турар.

ЧАГЫЛГАНЫҢ ӨРТЭӨ:

Үш айда 15 рубль.

Неделяда 5 үнер.

Чагылганы Тыва областың бүгү харылзаа конторалары, салбырлары болгаш агентилери хүлээп ап турар.

Ол ышнаш областың

«ТУВИНСКАЯ ПРАВДА»,

«МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ — ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ»,

«СЫЛДЫСЧЫГАШ»

солуннарының чагылгаларын хүлээп ап турар.

СОЮЗПЕЧАТЬ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжа амыдырал, культура амыдырал болгаш уран-чүүл киллистериниң —3—88; харыысалгалыг секретарының 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң —3—68, иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

501596.

Облкүүскомнуң типографиязы.